

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΥΠΟ

Α. ΣΙΓΑΛΑ

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

Α. ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
ΚΟΖΑΝΗΝ ΚΑΙ ΒΕΡΡΟΙΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1930-1931

4. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

28 Αύγ.—24 Σεπτ. 1930

Τῷ 1928 εἴχομεν ἀποφασίσει μετὰ τοῦ κ. Ι. Βογιατζίδου τὴν ἐκδοσιν τῶν εἰς τὰς διαφόρους Μονὰς τοῦ Ἀγίου Ὁρους μέχρι σήμερον σωζομένων ὑπαλληλικῶν καὶ ἰδιωτικῶν βυζαντινῶν ἐγγράφων, πρὸς συλλογὴν δὲ τοῦ ὕλικου εἴχομεν ἐπισκεφθῆ Μονὰς τινὰς κατὰ τὸν Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον τοῦ 1928.

Συνέχεια τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐρεῦνης ἦτο ἡ κατὰ τὸν Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον τοῦ 1930 μετάβασίς μου εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Κατὰ τὴν ἀποστολὴν μου ταύτην ἐπεσκέφθην πρῶτον τὴν Μονὴν τῶν Ἰβήρων, τῆς ὁποίας τὸ ἀρχεῖον δὲν εἶχε μέχρι τοῦδε ἐξετασθῆ, ἐφωτογράφησα δὲ καὶ κατέγραψα ὅλα τὰ ἐκεῖ σωζόμενα 74 ὑπαλληλικά καὶ ἰδιωτικά βυζαντινά ἔγγραφα. Περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συστηματικῆς ἐκδόσεως τῶν ὑπαλληλικῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐν γένει βυζαντινῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἔκαμα ἀνακοίνωσιν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Γ' διεθνὲς Βυζαντινὸν Συνέδριον τοῦ 1930, περίληψις τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ Actes de IIIme Congrès international d'Etude Byzantines (Athènes 1932) σελ. 340—343.

Εἰς τὴν Μονὴν Καρακάλου ἐπιστοποίησα ὅτι ἐκτὸς δύο πατριαρχικῶν Σιγιλλίων τοῦ 1778 καὶ τοῦ 1813 καὶ ἑνὸς ἰδιωτικοῦ νεωτέρου ἐγγράφου, τὰ ὅποια ἐφωτογράφησα καὶ κατέγραψα, δὲν ὑπάρχουν βυζαντινά ἔγγραφα.

Εἰς τὴν Μονὴν Σταυρονικήτα περιορίσθην εἰς τὴν παραβολὴν ἑνὸς μόνου κειμένου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ χρόνων θέλω νὰ ἐκδώσω, ἐπειδὴ μοὶ ἐδηλώθη, ὅτι ὁ Γέρων μοναχὸς Γαβριὴλ τῆς Μονῆς ταύτης ἐτοιμάζει τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐγγράφων τῆς Μονῆς, ὅσας δὲ μοναχὸς τις ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ ἔγγραφα τῆς Μονῆς του εἶναι ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀδύνατον νὰ παραχωρηθοῦν ταῦτα πρὸς μελέτην εἰς ἄλλους.

Εἰς τὸ «Ρωσικόν», τουτέστιν εἰς τὴν Μονὴν Παντελεήμονος περιορίσθην εἰς τὴν ἐξέτασιν μερικῶν χειρογράφων, ἐπειδὴ εἰς προηγουμένην μου ἐκεῖ ἐπίσκεψιν δὲν μοῦ εἶχον δείξει τὰ ἔγγραφα τῆς Μονῆς μετὰ τὴν δι-

καιολογίαν, ὅτι ἔχουν δημοσιευθῇ καὶ ἐπομένως δύναμαι νὰ χρησιμοποιήσω ἀντίτυπον τῆς ἐκδόσεως.

Εἰς τὴν Μονὴν Γρηγορίου ἐπιστοποίησα ἐπίσης, ὅτι δὲν σώζονται βυζαντινὰ ἔγγραφα. Σχετικὰ περὶ τῶν σωζομένων ἐγγράφων τῆς Μονῆς ταύτης ἐδημοσίευσα εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἑλληνικά» τόμ. 3 σελ. 241—243.

Εἰς τὴν Μονὴν Ξηροποτάμου περιορίσθην εἰς φωτογράφησιν κειμένου χρησίμου διὰ τὰς ἰδιαιτέρας ἐπιστημονικὰς μου ἐργασίας, ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ λείπη ὁ ἀρχαιοφύλαξ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Τὰ βυζαντινὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα τῆς Μονῆς ταύτης ἐφωτογράφησα καὶ ἐμελέτησα ὅμως τὸν Ἰούνιον τοῦ 1931, ὥς ἀναφέρω εἰς ἄλλην μου ἐκθεσιν.

Τὸ μέχρι τοῦδε συλλεγὲν ὕλικὸν ἐχρησιμοποίησα, ὥς ἀνέφερον ἀνωτέρω, διὰ τὴν ἀνακοίνωσίν μου εἰς τὸ Γ' διεθνὲς Βυζαντινὸν Συνέδριον, καὶ διὰ διαφόρους βιβλιοκρισίας εἰς ἑλληνικά περιοδικὰ περὶ ἐκδόσεων βυζαντινῶν ἐγγράφων (Βλ. «Ἑλληνικά» τόμ. 1 σελ. 419—435, τόμ. 3 σελ. 236—250 καὶ Ἑπετηρίδα τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν τόμ. 8 σελ. 364—384, τόμ. 9 σελ. 451—458). Κυρίως ὅμως μοῦ ἐχρησίμευσε τὸ ὕλικὸν τοῦτο διὰ τὰς παραδόσεις μου περὶ τῆς Γενικῆς καὶ Βυζαντινῆς Διπλωματικῆς, τὰς ὁποίας βραδύτερον ἐλπίζω νὰ δημοσιεύσω.

Διὰ τοὺς μὴ εἰδικοὺς εἶναι ἀνάγκη νὰ τονίσω ἐνταῦθα, ὅτι ἡ συστηματικὴ ἐπεξεργασία καὶ ἡ εὐσυνείδητος ἐπιστημονικὴ δημοσίευσις τῶν ὑπαλλήλικῶν καὶ ἰδιωτικῶν βυζαντινῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀγίου Ὁρους ὄχι μόνον δύσκολος εἶναι, ἀλλ' ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον πολύν, ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἐκδόσεως ἑκατοντάδων ἐγγράφων. (Ἐκτὸς ἐὰν ἤθελε κανεὶς νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν εὐκόλον δρόμον τῶν τόσον πολυαρίθμων παρ' ἡμῖν ἐρασιτεχνῶν τῆς ἐπιστήμης.) Ἀρκεῖ ἴσως νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα, ὅτι διὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων συλλέγεται τὸ ὕλικὸν ὑπὸ τῆς Βαυαρικῆς Ἀκαδημίας ἤδη ἀπὸ τοῦ 1904, ἕως τώρα δὲ δὲν ἐξεδόθη οὔτε ἐν ἔγγραφον, ὁ δὲ γνωστὸς ἱστορικὸς Wilcken μόλις μετὰ πάροδον 46 ἐτῶν συλλογικῆς ἐργασίας ἐξέδωκε τῷ 1927 τὸν πρῶτον τόμον τῶν ἐγγράφων τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων. Ταῦτα χωρὶς νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὴν ὕλικήν καὶ κυρίως ἡθικὴν ὑποστήριξιν πού ἀπολαύει ὁ εὐρωπαϊὸς ἐπιστήμων εἰς τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους.

2. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΙΣ ΚΟΖΑΝΗΝ

27 Δεκ. 1930—4 Ἰαν. 1931

1. Διὰ πρώτην φορὰν εἶχον μεταβῇ εἰς Κοζάνην, Σιάτισταν, Βελβενδὸν καὶ Σέρβια τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1930. Σκοπὸς τῆς ὀλιγοήμερου ταύτης ἀποστολῆς μου ἦτο νὰ βεβαιωθῶ, ἂν πράγματι ὑπάρχει εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ἀρχεακὸν ὕλικόν, ὥς μὲ εἶχον πληροφορήσει, ἐν τοιαύτῃ δὲ περι-

πτώσει νὰ καταβάλω σχετικὰς προσπάθειας, ὅπως διασωθῇ τὸ ὑλικὸν τοῦτο. Περὶ τῆς πρώτης μου ταύτης ἀποστολῆς ἔκαμα σύντομον ἀνακοίνωσιν πρὸς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου.

Σκοπὸς τῆς δευτέρας μου ἀποστολῆς ἦτο νὰ περιγράψω τὰ εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Κοζάνης σωζόμενα 144 χειρόγραφα. Πράγματι δὲ κατὰ τὸ ὀλίγον χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν μου ἐκ τῶν 144 τούτων χειρογράφων περιέγραψα τὰ 40. Τὴν περιγραφὴν τῶν χειρογράφων ἠναγκάσθην νὰ διακόψω, ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξύ, κατόπιν ἐνεργειῶν μου παρὰ τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Κοζάνης, μετεφέρθη ὁλόκληρον τὸ ἀρχεῖον τῆς Μητροπόλεως εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην, ἐπρωτίμῃσα δὲ νὰ ἔξετάσω τοῦτο καὶ νὰ δώσω συγχρόνως σχετικὰς ὁδηγίας εἰς τὸν Βιβλιοφύλακα διὰ μίαν προσωρινὴν χονδρικήν του κατάταξιν. Τοιουτοτρόπως μοὶ ἐδόθη εὐκαιρία νὰ γνωρίσω τὸ ἀρχεῖον τοῦτο:

Κατὰ ταῦτα τὰ παλαιότερα ἔγγραφα εἶναι ἐν φερμάνιον τοῦ 1656 καὶ ἐν πατριαρχικὸν σιγίλλιον τοῦ 1676· τὰ λοιπὰ ἐντὸς 43 φακέλων λυτὰ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1746—1915 εἶναι πάμπολλα. Ἐκτὸς τῶν 43 τούτων φακέλων ὑπάρχουν ἐν Κοζάνῃ 53 κώδικες ἔγγράφων, τῶν ὁποίων δύο εὗρίσκονται εἰς τὴν γραμματεῖαν τῆς Δημαρχίας, τριάντα εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην, εἴκοσι παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Κοζάνης κ. Κ. Γ. Καρότση καὶ εἰς φυλάσσεται εἰς τὸ σκευοφυλάκιον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ.

Τὸ πλῆθος τῶν σωζομένων ἔγγράφων μαζὶ μὲ τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Κοζάνης μᾶς δίδει ἀκριβῆ εἰκόνα ἰδίως τῆς μετὰ τὸ 1740 πνευματικῆς, διοικητικῆς καὶ οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς Κοζάνης. Ὅχι δὲ τοῦτο μόνον. Τὰ ἀρχεῖα τῆς Κοζάνης ἐπιστημονικῶς καὶ συστηματικῶς μελετώμενα θὰ ἠδύναντο νὰ συμβάλουν πρὸς διαφώτισιν γενικωτέρων ἱστορικῶν προβλημάτων, ὥς εἶναι π.χ. ἡ ἱστορία τῆς διοικητικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων καὶ ἡ ἱστορία τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἐπὶ τουρκοκρατίας.

Ἐπειδὴ βεβαίως κατὰ τὸ ὀλίγον χρονικὸν διάστημα ποὺ εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν μου δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω ἐπισταμένως τοῦλάχιστον μέρος τοῦ ὑλικοῦ, ἐδημοσίευσα μέχρι τοῦδε μόνον μίαν ἀρκετὰ ἐκτενῆ ἐπισκόπησιν εἰς τὸ «Μακεδονικὸν Βῆμα Κοζάνης» (Ἔτος Α' (1931) ἀριθ. φύλ. 147) καὶ ἐν ἄρθρον περὶ τῆς Οἰκογενείας τῶν Καραγιάννηδων εἰς τὸ «Ἡμερολόγιον Δυτικῆς Μακεδονίας» (1932) σελ. 167 - 177. Λεπτομερεστέραν περιγραφὴν τοῦ ἀρχεῖακοῦ ὑλικοῦ, ὥς καὶ τὴν ἤδη συμπληρωθεῖσαν περιγραφὴν ὅλων τῶν χειρογράφων θὰ δημοσιεύσω εἰς ἄλλον τόμον τῆς Ἑπετηρίδος ταύτης.

2. Εἰς τὴν Σιὰ τισταν εἶχον μεταβῆ, ἐπειδὴ μὲ ἐπληροφόρησαν ὅτι, ἐκτὸς τῆς γνωστῆς πλουσίας βιβλιοθήκης τοῦ Γυμνασίου ὑπῆρχον δῆθεν ἐκεῖ χειρόγραφα καὶ παλαιὰ σπουδαῖα ἔγγραφα. Πλὴν ἐνὸς ὅμως κώδικος τῆς Μητροπόλεως τοῦ 1686-1845, ὁ ὁποῖος εἶναι γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος

ἐπειδὴ περιέχει καταλόγους κτημάτων τῆς Μητροπόλεως, προικοσύμφωνα, διαζύγια, διάφορα ἀντίγραφα πατριαρχικῶν ἐγγράφων κλπ., οἱ ἄλλοι κώδικες εἶναι νεώτεροι, τῶν ἐτῶν 1830—1877, καὶ ἄνευ σπουδαίου περιεχομένου. Ἐπίσης κατέγραψα ἐκεῖ ὅσα εὔρον εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς τὰ σχολεῖα χειρόγραφα ἢ ἔγγραφα.

3. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΙΣ ΒΕΡΡΟΙΑΝ

25—27 Μαρτίου 1931

Διὰ τὴν Βέρροϊαν εἶχον πληροφορίας, ὅτι σώζεται ἐκεῖ τὸ «Ἀρχεῖον τοῦ Καδῆ» ἐπὶ τουρκοκρατίας. Κατὰ τὴν ἐκεῖ διήμερον διαμονήν μου τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1931 ἐπιστοποίησα πράγματι, ὅτι σώζονται εἰς τὸ Δημαρχεῖον 56 κώδικες τουρκιστὶ τῶν ἐτῶν 1854 - 1875 περιέχοντες διαταγὰς, δικαστικὰς ἀποφάσεις, ἀναφοράς, διαμαρτυρίας, πωλητήρια, ἀγοράς, ἐπιτροπικά, ἀφιερωτήρια κ.λ.π.

Ἐπίσης εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου (ἐπὶ τουρκοκρατίας Γραφεῖα τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Δημογεροντίας) σώζονται διάφορα λυτὰ ἔγγραφα καὶ διάφοροι κώδικες ἐγγράφων ἀπὸ τοῦ 1856 καὶ ἑξῆς. Ὅσα περιῆλθον εἰς γνῶσιν μου ἐξ αὐτῶν, καθὼς καὶ ὅσα εὔρον εἰς τὸ Συμβολαιογραφεῖον τῆς πόλεως καὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον ἐξήτασα καὶ κατέγραψα. Λεπτομερέστερον θὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν ἄλλοτε.

Β. ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

3—23 Ἰουνίου 1931

Ἡ ἀποστολή μου αὕτη εἶχε σκοπὸν τὴν συμπλήρωσιν τῆς φωτογραφήσεως καὶ καταγραφῆς τῶν ὑπαλληλικῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων καὶ τὴν φωτογράφησιν καὶ ἐξέτασιν τῶν ὑπαλληλικῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἄλλων Μονῶν. Ἐκτὸς τούτου ὅμως ἤθελα νὰ λάβω δείγματα τῆς γραφῆς ἐκ χρονολογημένων χειρογράφων τῶν διαφόρων Μονῶν χρησίμων διὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ παρασκευαζομένην ἔκδοσιν τῶν παραδόσεών μου «Περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐξελίξεως τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς», καὶ νὰ παραβάλλω ἢ νὰ φωτογραφήσω κείμενά τινα χρήσιμα εἰς τὴν συμπλήρωσιν προγενεστέρων ἐπιστημονικῶν μου ἐργασιῶν.

Τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὑπαλληλικῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐπεράτωσα. Ἐπίσης ἐφωτογράφησα καὶ κατέγραψα ὅλα τὰ ὑπάρχοντα ὑπαλληλικά καὶ ἰδιωτικά ἔγγραφα καὶ αὐτοκρατορικά προστάγματα τῆς Μονῆς **Ξηροποτάμου** (περὶ τὰ τεσσαράκοντα) καὶ τινὰ τῆς Μονῆς **Φιλοθέου**.

Εἰς τὴν Μονὴν **Λαύρας** δυστυχῶς δὲν μοῦ παρεχώρησαν ὅλα τὰ σωζόμενα ὑπαλληλικά καὶ ἰδιωτικά βυζαντινὰ ἔγγραφα, τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐφω-

τογράφησα μόνον μικρὸν μέρος αὐτῶν. Εἰς τὴν Μονὴν Διονυσίου καὶ Παντελεήμονος μετέβην διὰ κείμενα καὶ δείγματα γραφῆς, ἀφοῦ εἰς προηγουμένην ἐκεῖ μετάβασίν μου εἶχον ἀρνηθῇ καὶ αἱ δύο Μοναὶ τὴν φωτογράφησιν τῶν ἐγγράφων τῶν. Πρὸς φωτογράφησιν δειγμάτων γραφῆς καὶ παραβολὴν ἑνὸς κειμένου μετέβην εἰς τὴν Μονὴν Σταυρονικήτα καὶ Κουτλουμουσίου. Εἰς τὴν Μονὴν Βατοπεδίου συνεπλήρωσα τὰς φωτογραφίας μερικῶν χρυσοβούλλων καὶ χρονολογημένων χειρογράφων χρησίμων εἰς τὰς παραδόσεις μου.

Γ. ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΕΙΣ ΚΟΖΑΝΗΝ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΑΝ

6—24 Ἰουλίου 1931

Ἡ ἀποστολή μου αὕτη εἶχε κυρίως σκοπὸν νὰ συνεχίσῃ τὴν καταγραφὴν τῶν ἐν τῇ Δημοτικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Κοζάνης ὑπολειπομένων 104 χειρογράφων. Τὴν καταγραφὴν αὐτὴν καὶ τὴν κάπως ἐπιστημονικωτέραν κατάταξιν τῶν χειρογράφων ἐπεράτωσα, ἀφοῦ δὲ ἐπεξεργασθῶ ἀκόμη ὀλίγον χειρόγραφά μου, θὰ δημοσιεύσω τὸν κατάλογον τοῦτον.

Ἡ ἀποστολή μου αὕτη ὠφέλησε ὡσαύτως τὰς ἐπιστημονικάς μου ἐρεῦνας εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν κατὰ τοῦτο, ἐπειδὴ πρῶτον μὲν μοῦ ἐπέτρεψε νὰ καταγράψω τὰ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐν Κοζάνῃ δημοσιογράφου κ. Μ. Τζώνη, διευθυντοῦ καὶ ἰδιοκτῆτου τῆς ἡμερίδος «Ἠχώ», εὕρισκόμενα ὀκτὼ χειρόγραφα, ἔπειτα δὲ νὰ μεταβῶ διὰ δύο ἡμέρας εἰς Σιάτισταν καὶ καταγράψω τὰ εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον εὕρισκόμενα ἑννέα χειρόγραφα, τὰ ὅποια κατὰ τὴν προηγουμένην μου ἐκεῖ μετάβασιν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξετάσω, ἐπειδὴ ἀπουσίαζεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Σχολείου.

Εἰς τὴν Σιάτισταν ἐκίνησα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ φιλοπόνου καθηγητοῦ τῶν Φυσικῶν κ. Λιάκου, ὁ ὅποιος εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ γράψῃ πρό τινος, ὅτι εὗρῃκε συλλογὴν παλαιῶν ἐγγράφων καὶ χειρογράφων εἰς τὴν οἰκίαν Τουρουντζα, μέλους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Τὸ ἀρχειακὸν τοῦτο ὕλικόν πιστεύω νὰ μετακομισθῇ ἐντὸς ὀλίγου ἐδῶ, ὥστε νὰ καταστῇ περιττὴ ἡ ἐπὶ τόπου ἐξέτασις αὐτοῦ. Ἦδη μοῦ ἔφεραν ὀκτὼ χειρόγραφα καὶ ἑν τουρκικὸν φερμάνιον πρὸς ἀγορὰν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου¹.

¹ Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 29ῃ Δεκεμβρίου 1931.

Α. ΣΙΓΑΛΑΣ

¹ Ἐν τῷ μεταξὺ ἐκομίσθη τὸ ἀρχειακὸν τοῦτο ὕλικόν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἠγγραφήθη ὑπ' αὐτοῦ, δυστυχῶς ὅμως παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐκτὸς δύο-τριῶν χειρογράφων, τὰ λοιπὰ δὲν εἶναι καὶ τόσον σπουδαῖα.